

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odvolání daru pro nouzi

Občanský zákoník, zák. č. [89/2012](#) Sb. (dále i jako „NOZ“) zná dva způsoby, jak odvolat dar. Těmito dvěma základními způsoby je odvolání daru pro nevděk a odvolání daru pro nouzi. Odvolání daru pro nevděk jsem se už věnoval na jiném místě na e-pravu a to zde*. Nyní bych rád ve stručnosti analyticky zmapoval institut odvolání daru pro nouzi.

Občanský zákoník z roku 2012 předně v ust. § 2068 odst. 1) stanoví, že *upadne-li dárce po darování do takové nouze, že nemá ani na nutnou výživu vlastní nebo nutnou výživu osoby, k jejíž výživě je podle zákona povinen, může dar odvolat a požadovat po obdarovaném, aby mu dar vydal zpět nebo zaplatil jeho obvyklou cenu, nanejvýš však v tom rozsahu, v jakém se dárci nedostává prostředků k uvedené výživě. Obdarovaný se může této povinnosti zprostit poskytováním toho, co je k této výživě potřeba.*

Ust. § 2068 odst. 2) zák. 89/2012 Sb. stanoví, že *obdarovaný nemá povinnost dar vracet tehdy, je-li sám v obdobné nouzi jako dárce.*

Samotné právo odvolat dar je tedy vázáno na několik podmínek, které musí být splněny společně.

- Dárce musí upadnout do nouze
- Obdarovaný mezitím sám neupadl do nouze
- Obdarovaný neposkytoval dárci to, co je k výživě dárce potřeba

Zákon nezapomíná ani na možnost, pokud bylo obdarovaných více, ust. §2069 stanoví, že *bylo-li obdarováno více osob, je ta, která byla obdarována dříve, povinna plnit jen v tom rozsahu, v jakém k výživě nestačí příspěvek později obdarovaného.*

Nepochybně praktické a důvodné je pak ustanovení §2070 NOZ, které stanoví, že *právo odvolat dar nepřechází na dárcovy dědice. Leč neuplatní-li dárce své právo, má ten, komu je dárce podle zákona povinen výživou, právo požadovat za stejných podmínek, aby mu obdarovaný doplnil to, čeho mu dárce nemůže poskytnout.*

Shora uvedené ustanovení, ačkoliv se systematicky nachází mimo stěžejní úpravu rodinného práva, svoji roli nepochybně může sehrát tam, kde například v předvečer nebo v průběhu složitějšího rozvodu a navazujících sporů "odkloní" jeden z manželů své nemovitosti, obchodní podíly (etc.) darovacími smlouvami na členy širší rodiny, aby před soudem mohl vystupovat jako deklaratorně zcela nemajetný, například proto, aby měl stanoveno co nejnížší výživné, které následně navíc nebude platit ani přes zahájenou exekuci. Ust. § 2070 NOZ má přímý dopad na vymáhání alimentární povinnosti a je další možností, jak dosáhnout splnění vyživovací povinnosti, což je zásadně žádoucí.

V tomto případě mohou osoby, k jejichž výživě je dárce povinen podle ust. §2070 NOZ, které se fakticky nacházejí v nouzi, ať už samy (jedná - li se například o výživné na rozvedenou manželku, nebo zletilé děti, které si ještě nejsou schopny zajistit si životní prostředky prací, například z důvodu studia) nebo prostřednictvím zákonného zástupce (nezletilé děti), žádat po obdarovaném, *aby mu doplnil to, co dárce nemůže poskytnout.*

Ust. § 2071 zák. 89/2012 Sb. stanoví, že právo odvolat dar nemá dárce, který si stav nouze přivodil

úmyslně nebo z hrubé nedbalosti.

Na rozdíl od odvolání daru pro nevděk nestanoví Občanský zákoník žádnou (zvláštní) lhůtu, ve které je nutno dar odvolávat. Při odvolání daru pro nevděk je stanovena roční lhůta od okamžiku, kdy nastanou rozhodné skutečnosti, nebo kdy se o nich dárce dozví. Pro případ odvolání daru pro nouzi tato lhůta stanovena není, nicméně, u soudu by pravděpodobně nemohl obstát případ, kdy by žalobce odvolal dar pro nouzi, žalovaný by dobrovolně neplnil, oprávněný podal žalobu a v době rozhodování soudu o nároku (což může být za několik let) by se stav u žalovaného změnil tak, že by se fakticky v nouzi nenacházel. V takovém případě by i v souvislosti s ust. § 154 o.s.ř., které stanoví, že *pro rozsudek je rozhodující stav v jeho vyhlášení* měl soud žalobu zamítnout.

Stejně tak by pravděpodobně nemohl obstát před soudem případ, kdy by dárce upadl do nouze, s odvoláním daru by otálel a přistoupil k odvolání až po odpadnutí tohoto stavu, nicméně, s odkazem na něj.

Do jisté míry smysluplná procesní obrana žalovaného může být založena na tom, že během řízení které nepochybně určitou dobu potrvá, může dojít ke „zvratu“ v osobních poměrech žalobce, pro které odpadne kvalifikovaný předpoklad - existence nouze. Další možnou procesní obranou žalovaného by pak mohla být argumentace spočívající v tom, zda žalobce využívá veškeré, například i veřejnoprávní možnosti, jak se z této situace může dostat. Zde uvedené však samo o sobě nemusí k úspěšné procesní obraně stačit, navíc je třeba hodnotit případ od případu individuálně.

Nad rámec shora uvedeného je pak vhodné také upozornit na skutečnost, že samotné odvolání daru pro nouzi či nevděk nejsou jedinými možnostmi, jak se může určitý, již darovaný, majetek přesunout z právní sféry obdarovaného zpět do právní sféry dárce. Dalšími možnostmi (byť poměrně méně pravidelnými a mimo smluvní rámec poněkud diskutabilními možnostmi minimálně za účinnosti zák. 89/2012 Sb.) jak zde uvedeného docílit jsou: odstoupení od darovací smlouvy a zrušení darovací smlouvy.

Závěrem je nutno zmínit, že samotná možnost odvolat dar (bez ohledu na to, zda pro nevděk, či nouzi) by měla být vykládána restriktivně. V tomto směru lze citovat Komentář[1], který uvádí: *„Jak již bylo zmíněno, odvolání daru pro nouzi má být pouze výjimečným nástrojem, jak zajistit dárci v případě nouze nutnou obživu. Jedná se o opatření, které prolamuje zásadu pacta sunt servanda, a proto musí být na straně dárce závažný důvod k jeho uplatnění.“* S tímto názor lze souhlasit bez dalšího.

JUDr. Vít Nevařil,
advokát

[JUDr. VÍT NEVAŘIL, ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ](#)

Opletalova 1015/55
110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 210 100
e-mail: info@ak-nevaril.cz

* K dispozici >>> [zde](#).

[1] Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§2055 – 2014), Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck 2014, s. 21

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě – zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)